ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ Г-Н P. CRUZ VILLALÓN

представено на 3 март 2011 година[1]

I — Въведение

1. След разпадането и последващото разделяне на Чехословашката федерална република двете нови държави, възникнали на нейната територия, Чешката република и Словашката република, подписват международно споразумение за координиране на различните аспекти на социалноосигурителните обезщетения на лицата, свързани с двете държави. Избраният критерий за определяне на приложимата схема и на компетентния орган да предостави тези обезщетения е този за страната по място на пребиваване на работодателя към момента на разделянето, тоест на 31 декември 1992 г.

2. В резултат на прилагането на тази схема чешките граждани, които преди разделянето са работили за работодатели с местожителство на територията на днешната Словашка република, остават подчинени на правната уредба и на компетентността на социалноосигурителните органи на тази държава. Подобни обстоятелства водят до различни съдебни спорове, които стоят в основата на понастоящем установена съдебна практика на Ústavní soud (чешкия Конституционен съд), по силата на която, най-общо, чешките граждани, подчинени на словашката схема, могат да претендират, въз основа на основното право на достъп до социални обезщетения, да им бъде платено от чешките власти допълнително обезщетение, което да покрие евентуалната разлика между словашкото обезщетение и обезщетението, на което те биха имали право, ако бяха подчинени на чешката схема.

3. В писменото си становище, формулирано в рамките на настоящото преюдициално запитване, чешкото правителство твърди, че тази практика на Ústavní soud нарушава правото на Съюза. От една страна, според него тя води до двойно зачитане на един и същ период на плащане на вноски, което е в разрез с Регламент № 1408/71[2]. От друга страна, това правителство счита, че допълнителното обезщетение, на което имат право чешките пенсионери, се предоставяло по селективен начин въз основа на кумулативен критерий, основан на гражданството и на мястото на пребиваване,

1 — Език на оригиналния текст: испански.

2 — Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 26), заменен с Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 7.2.2008 г., стр. 12).

което противоречало на членове 3 и 10 от Регламент № 1408/71, тълкувани в светлината на член 39 ЕО (понастоящем член 45 ДФЕС).

4. Тъй като споделя съмненията на чешкото правителство, Nejvyšší správní soud (чешкият Върховен административен съд) отправя до Съда двата преюдициални въпроса, които стоят в основата на настоящото дело.

5. Така най-общо може да се очертае проблемът, който Съдът е призован да реши в настоящото производство. „Националната норма", която запитващата юрисдикция поставя под въпрос, е изведена от съдебната практика на Ústavní soud норма, която освен това е съдебна практика, разширяваща правата на чешките граждани, които пребивават в Чешката република, в рамките на историческия процес на разделяне на една държава и последващото създаване на две нови държави. От друга страна, много особено обстоятелство в настоящия случай е, че не сме изправени пред хипотеза, в която частно лице иска да бъде приравнено на определена привилегирована група, а обратно, частното лице тук е член на тази група, която социалноосигурителните власти искат да бъде лишено от посоченото по-благоприятно третиране. Следователно тук е налице свързан с дискриминацията проблем, който се поставя в известен смисъл „обратно" и в контекст, също толкова конфликтен, колкото и деликатен.

6. Ето защо настоящото дело ни предоставя възможността да се разгледа неудобният въпрос за отстраняване на последиците от дискриминационните положения, и по-специално да се определи с оглед на особените конкретни обстоятелства с каква свобода на преценка разполага съдът в този контекст.

II — Правна уредба на Съюза

7. Член 12 ЕО (понастоящем член 18 ДФЕС) гласи, че „[в] обхвата на приложение на настоящия договор и без да се нарушават специалните разпоредби, съдържащи се в него, се забранява всякаква дискриминация на основание гражданство".

8. Забраната за дискриминация е предвидена специално за работниците в член 39 ЕО, който предвижда следното:

„1. Свободното движение на работници се гарантира в рамките на Съюза.

2. Тази свобода на движение налага премахването на всякаква дискриминация, основаваща се на гражданство, между работниците от държавите членки, що се отнася до заетост, възнаграждение и други условия на труд.

[…]"

9. Член 42 ЕО (понастоящем член 48 ДФЕС) предвижда, че Европейският парламент и Съветът приемат мерките в областта на социалната сигурност, които са необходими „за гарантиране на свободно движение на работниците; за тази цел той създава условия, за да осигури на работниците мигранти и на лицата на тяхна издръжка:

а) сумиране на всички периоди, които се зачитат по съответните национални законодателства, за придобиване и запазване на правото на обезщетение и за изчисляване на размера на обезщетението;

б) изплащане на обезщетенията на лицата, пребиваващи на територията на държавите членки“.

10. Мерките, на които се позовава член 42 ЕО, намират израз в Регламент № 1408/71, чийто член 3 предвижда клауза за недопускане на дискриминация със следното съдържание:

„1. Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент, лицата, за които се прилага настоящият регламент, получават същите обезщетения и имат същите задължения съгласно законодателството на която и да е държава членка, както нейните граждани.

[…]

3. Ако в приложение III не е предвидено друго, разпоредбите на конвенциите за социална сигурност, които остават в сила съгласно член 7, параграф 2, буква в), се прилагат за всички лица, за които се прилага настоящият регламент“.

11. След като уточнява в член 4, параграф 1, че неговите разпоредби се прилагат за обезщетенията за инвалидност и за старост, регламентът добавя в член 6, че той заменя разпоредбите на всяка конвенция за социална сигурност, която обвързва изключително две или повече държави членки. Единственото изключение от това правило се съдържа в член 7, параграф 2, който гарантира, че „някои разпоредби на конвенциите за социална сигурност, сключени от държавите членки преди влизането в сила на настоящия регламент, продължават да се прилагат, при условие че те са по-благоприятни за осигурените лица или ако са резултат от специфични исторически обстоятелства и последиците им са ограничени във времето. За да продължат да се прилагат тези разпоредби, те се включват в приложение III“.

12. В посоченото приложение III част A, озаглавена „Разпоредби на конвенции за социална сигурност, които остават приложими, независимо от разпоредбите на член 6 от регламента“ добавя в параграф 9:

„9. Чешка република — Словакия

Членове 12, 20 и член 33 от Споразумението за социална сигурност от 29 октомври 1992 г.“

III — Националната правна уредба

13. Член 30 от Хартата на основните права и свободи на Чешката република гласи, че „гражданите имат право на подходящо материално социално осигуряване при старост и в случай на нетрудоспособност, както и в случай на загуба на семейна помощ“.

14. Член 28 от Закон 155/1995 Coll. относно обезщетенията за старост гласи, че „осигуреното лице има право на пенсия, ако е завършило необходимия осигурителен период и е достигнало до предвидената пенсионна възраст, ако отговаря на останалите предвидени в настоящия закон условия“.

15. Международното споразумение за социална сигурност, подписано на 29 октомври 1992 г. между Чешката република и Словашката република, предвижда в член 20, че „осигурителните периоди, завършени преди датата на разделянето на Чехословашка федерална република [...] се считат за осигурителни периоди, завършени в държавата членка, на чиято територия се намира седалището на работодателя на осигуреното лице към датата на разделянето или към деня, предхождащ тази дата“.

16. Вследствие на това в приложение на посоченото споразумение чешките и словашките работници, които пребивават на чешка територия, но чиито работодател има местожителство в Словакия, остават подчинени на схемата и на компетентността на властите на Словашката република. Обратно, чешките и словашките работници, които пребивават на чешка територия, но чиито работодател има местожителство в Чехия, са подчинени на разпоредбите и компетентността на властите на Чешката република.

17. С решение от 25 януари 2005 г. [3] Ústavní soud потвърждава установена още преди присъединяването на Чешката република към Европейския съюз [4] съдебна практика, по силата на която чешките граждани, подчинени на схемата и на компетентността на властите на Словашката република, могат по силата на предвиденото в член 30 от Хартата на основните права и свободи на Чешката република [5] да поискат допълнително обезщетение към пенсията за осигурителен стаж, на която имат право, в приложение на Споразумението от 29 октомври 1992 г. Според Ústavní soud „на гражданин на Чешката република, който отговаря на законовите изисквания да получи право на пенсия, чийто размер по силата на националното (чешко) законодателство е по-висок от размера, предвиден в [двустранното] споразумение, [чешката социалноосигурителна организация] е длъжна да гарантира, че пенсионното обезщетение ще му бъде изплатено в размер, съответстващ на по-голямата претенция за пенсия в съответствие с националното законодателство и да вземе решение за допълване на размера на получената от другата договаряща страна пенсия за

3 — Решение № III. ÚS 252/04 (том 36, № 16, стр. 173).

4 — Вж. Решение от 3 юни 2003 г. № II. ÚS 405/02 (том 30, №. 80, стр. 245).

5 — Хартата на основните права и свободи на Чешката република е самостоятелен текст, приет през 1991 г. и ратифициран с резолюция на Националния чешки съвет (№ 2/1993, Rec.), член 112 от Чешката конституция му придава конституционен ранг.

осигурителен стаж, отчитайки размера на пенсията, получена в съответствие с [двустранното] споразумение от тази друга договаряща страна, като по този начин избегне двойното изплащане на две пенсии за един и същ осигурителен стаж, предоставени от различни [социалноосигурителни организации]“.

18. В това решение се приема също така, че плащането, което следва да се извърши от чешката социалноосигурителна организация, може да бъде получено единствено от лицата, отговарящи на двете кумулативни условия за чешко гражданство и за място на пребиваване на територията на Чешката република.

IV — Фактите и производството пред националната юрисдикция

19. Чешката гражданка Marie Landtovà работи на територията на бившата Чехословашка федерална република от 1964 г. до 31 декември 1992 г. Считано от тази последна дата, която съответства на разпадането и последващото разделяне на Чехословакия, до 31 август 1993 г. Marie Landtovà работи на територията на Словашката република. Впоследствие до датата на своето пенсиониране тя работи в Чешката република.

20. През 2002 г. словашката социалноосигурителна организация предоставя на Marie Landtovà пенсия за частична инвалидност, покриваща в съответствие с двустранното споразумение от 29 октомври 1992 г. периода на плащане на вноски между 1964 г. и 31 август 1993 г.

21. През 2006 г. чешките социалноосигурителни власти (наричани по-нататък „CSSA“) предоставят на жалбоподателката пенсия за осигурителен стаж и възраст, покриваща осигурителния период, започнал на 31 август 1993 г., когато Marie Landtovà се премества да живее на чешка територия. CSSA изрично отказва да предостави допълнителното обезщетение, което съдебната практика на Ústavní soud гарантира на чешките граждани, пребиващи в своята страна. Вследствие на това в административното решение чешките власти са се ограничили да приложат стриктно критерия за изчисляване, предвиден в член 20 от посоченото двустранно споразумение от 29 октомври 1992 г.

22. След подадена жалба Městský soud (Съд на Прага) отменя решението на CSSA и нарежда на властите да изпълнят посочената практика на Ústavní soud. Според първоинстанционния съд CSSA били длъжни да гарантират на всеки пребиващ в своята страна чешки гражданин допълнително обезщетение, което да покрие разликата между размера на словашкото обезщетение, на което този гражданин има право, и размера на обезщетението, на което същият щеше да има право, ако спрямо него беше приложима чешката схема за социална сигурност. Marie Landtovà се намирала в такова положение. Вследствие на

това Městský soud стига до извода, че към обезщетението за старост, което CSSA са предоставили на жалбоподателката, трябва да се добави сума, равна на сумата, на която същата щеше да има право, ако беше завършила целия осигурителен период до 31 декември 1992 г. по системата за социална сигурност на Чешката република.

23. CSSA подава касационна жалба срещу решението пред Nejvyšší správní soud, като се позовава на Регламент № 1408/71 и на принципа на недопускане на дискриминация, както е установен в Учредителните договори. Nejvyšší správní soud уважава жалбата, потвърждава доводите на CSSA и връща делото на Městský soud.

24. При повторното разглеждане на делото Městský soud на Прага потвърждава своето първоначално решение, като отхвърля предложеното от Nejvyšší správní soud тълкуване. CSSA подава нова касационна жалба до последния, като изтъква вече посочените в първото касационно обжалване доводи. В хода на това второ касационно обжалване Nejvyšší správní soud решава да отправи настоящото преюдициално запитване до Съда.

V — Преюдициалното запитване и производството пред Съда

25. В основата на преюдициалното запитване на Nejvyšší správní soud, постъпило в секретариата на Съда на 16 октомври 2009 г., стоят два въпроса, формулирани по следния начин:

„1) Следва ли разпоредбите на точка 6 от част А на приложение III във връзка с член 7, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, съгласно които продължава да се прилага критерият за определяне на държавата правоприемник, компетентна да направи оценка на осигурителните периоди, завършени от заетите лица до 31 декември 1992 г. по схемата за социална сигурност на бившата Чехословашка федерална република, да се тълкуват в смисъл, че не допускат прилагането на национална правна норма, по силата на която за целите на пораждането на правото на обезщетение и определянето на неговия размер чешката социалноосигурителна институция следва да взема предвид целия осигурителен период, завършен на територията на бившата Чехословашка федерална република до 31 декември 1992 г., дори ако съгласно посочения по-горе критерий оценяването на този период попада в компетентността на словашката социалноосигурителната институция?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос, следва ли разпоредбите на член 12 от Договора за ЕО във връзка с член 3, параграф 1, член 10 и член 46 от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, да се тълкуват в смисъл, че не допускат осигурителен период, завършен преди 31 декември 1992 г. по схемата за социална сигурност на бившата Чехословашка федерална република, който веднъж вече е бил взет предвид в същата степен за целите на обезщетяването по словашката схема за социална сигурност, да бъде взет изцяло предвид по силата на посочената по-горе национална правна норма за целите на пораждането на правото на обезщетение за старост и определянето на неговия размер, само по отношение на граждани на Чешката република, които пребивават на нейна територия?“.

26. Marie Landtovà, Чешката република и Словашката република, както и Комисията представят писмени становища.

27. В съдебното заседание, проведено на 25 ноември 2010 г., се явяват представителите на Чешката република и на Комисията.

VI — Допустимост

28. Словашката република счита, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като с него се поставя хипотетичен въпрос. Доколкото настоящото дело се отнася до съвместимостта на чешкия правен ред с принципа на Съюза на недопускане на дискриминация, основана на гражданството, Словашката република счита, че г-жа Landtovà не е жертва на твърдяната дискриминация, а извлича полза от нея. Действително съдебната практика на Ústavní soud гарантира на чешките граждани, в положението на които се намира жалбоподателката, изплащането на допълнително обезщетение към пенсията за осигурителен стаж. Ето защо според словашкото правителство така възникналият въпрос би имал значение единствено в рамките на производство, започнато от частно лице, което *не* може да се ползва от допълнителното обезщетение, на което понастоящем имат право лица, намиращи се в положението на Marie Landtovà.

29. Съдът е постановил многократно, че при изключителни обстоятелства може да разгледа контекста, в който е сезиран от националния съд, за да провери собствената си компетентност. Отказ на Съда да се произнесе по зададен от национална юрисдикция преюдициален въпрос е възможен само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на общностното право няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното

производство, или когато проблемът е от хипотетично естество [6].

30. Настоящият случай обаче не е такъв. Въпреки че г-жа Landtovà не е изключена от приложното поле на разглежданата правна уредба, а се ползва от нея, трябва да се напомни, че правилото, на което тя основава своите претенции, е било оспорвано до голяма степен както от CSSA, така и от Nejvyšší správní soud. В настоящия случай не сме изправени пред жалбоподателка, която сезира съда по абстрактен начин или пред юрисдикция, която си поставя правни въпроси, нямащи връзка с фактите на конкретния спор. Тъкмо обратното, производството, което стои в основата на преюдициалния въпрос, представлява второ касационно обжалване, породено от несъгласието между две чешки съдебни инстанции, намерило израз в три различни решения в контекста на потвърдена, и както видяхме, оспорвана съдебна практика на Ústavní soud. Ясно е, че Nejvyšší správní soud отправя преюдициалното запитване с цел да се реши правен въпрос, който стои в основата на продължително съдебно производство между г-жа Landtovà и властите на нейната страна, и по отношение на който може с основание да се предположи, че стои в центъра на други производства със същата проблематика.

31. Тези съображения са достатъчни, за да се отхвърли хипотетичният характер на настоящото дело, независимо от последиците, които следва да се извлекат от особения начин, по който това преюдициално запитване е достигнало до Съда.

VII — Първият преюдициален въпрос

32. Първият поставен въпрос от Nejvyšší správní soud се отнася до съвместимостта на съдебната практика на Ústavní soud с Регламент № 1408/71. В частност запитващата юрисдикция иска да се установи дали предоставянето на допълнително обезщетение в полза на получателя на социално-осигурително обезщетение е резултат от двойното зачитане на един и същ период на плащане на вноски, забранено с член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71.

33. Всъщност посочената разпоредба предвижда метод на пропорционално изчисляване на общия размер на обезщетението в зависимост от отделните схеми за социална сигурност, на които осигуреното лице е било подчинено през годините на внасяне на вноски. За да се избегне надценяване или подценяване на общото обезщетение, посочената разпоредба предвижда пропорционално зачитане на всеки период на плащане на вноски във всяка държава членка, без да може един и същ период да бъде отчетен едновременно за две или повече национални схеми. Прилагането на няколко схеми в хода на един и същ период на внасяне на вноски очевидно позволява да се направи обективно пропорционално зачитане.

6 — Вж. в този смисъл inter alia Решение на Съда от 16 декември 1981 г. по дело Foglia (244/80, Recueil, стр. 3045, точка 21), Решение на Съда от 13 март 2001 г. по дело PreussenElektra (C-379/98, Recueil, стр. I-2099, точка 39) и Решение на Съда от 23 април 2009 г. по дело Rüffler (C-544/07, Сборник, стр. I-3389, точка 37).

34. Чешката република счита, че като гарантира на чешките граждани, пребиваващи в своята страна, плащането на допълнително обезщетение, позволяващо да се покрие разликата между словашкото и чешкото обезщетение, Ústavní soud задължава CSSA да извърши двойно зачитане на един и същ период на внасяне на вноски, което е в разрез с член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71. Освен това според нея посоченото допълнително обезщетение нарушавало правилото, предвидено в член 20 от двустранното споразумение от 29 октомври 1992 г., което определя приложимата схема и компетентните органи в областта на социалноосигурителните обезщетения. Съгласно член 7 от Регламент № 1408/71 посоченото споразумение е потвърдено в част А от приложение III към този регламент. По този начин Ústavní soud изменял финансовия размер на сумата, на която имало право осигуреното лице въз основа на двустранното споразумение (тъй като се предоставя право на допълнително плащане, което увеличава крайния размер), както и критерия за компетентност (тъй като в случай като разглеждания по главното производство, в който словашките власти са компетентни да предоставят обезщетението, единствено чешките власти могат да предоставят допълнителното обезщетение).

35. Въпреки че термините, с които си служи Ústavní soud, могат да наведат на мисълта, че разглежданото допълнително обезщетение не е съобразено с начина на изчисляване, предвиден в член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71, въз основа на гореизложените съображения става ясно, че това не е така.

36. На първо място и от формална гледна точка следва да се отбележи, че допълнителното обезщетение, на което имат право чешките граждани, пребиваващи в своята страна, не се изчислява към момента на изплащането на общото обезщетение, а след това. С други думи, всяко лице, ползващо се от обезщетение по Регламент № 1408/71 и по двустранното споразумение, трябва на първо място да се обърне към посочените в тази правна уредба власти и да изчисли в съответствие с тези разпоредби съответния размер. След осъществяването на тази операция идва ред на евентуалното право на допълнително обезщетение, както следва от съдебната практика на Ústavní soud. Следователно става въпрос за допълнително обезщетение в тесен смисъл, с други думи, за коригиране към *по-високата стойност* на обезщетението, което има за цел да измени не метода на изчисляване, а правното положение на осигуреното лице. Освен това допълнителното обезщетение не се предоставя служебно, а по искане на заинтересованото лице, тъй като става въпрос за акцесорно право, което се добавя към общото право на обезщетение.

37. Тълкувана по този начин, въпросната съдебна практика не е в разрез с правилата на двустранното споразумение, тъй като тези правила се прилагат изцяло. Допълнителното обезщетение не води до оспорване на приложимата схема, нито на компетентността на властите, посочени в двустранното споразумение, а само позволява, след като вече е приложено това споразумение, да се иска от друг социалноосигурителен орган акцесорно обезщетение, което се добавя към общото обезщетение. Освен това решение в обратен смисъл би

довело до намаляване на размера на обезщетението като последица от прилагането на правото на Съюза, което трудно би било съвместимо с практиката на Съда [7]. Ето защо считам, че съдебната практика на Ústavní soud не противоречи на схемата на отпускане на обезщетението, предвидена в член 45 от Регламент № 1408/71, нито на схемата по двустранното споразумение. Напротив, допълнителното обезщетение, на което евентуално имат право чешките граждани, пребиваващи в своята страна, представлява допълнително плащане, което не накърнява прилагането на горепосочените норми.

38. Вследствие на това и поради гореизложените съображения считам, че Регламент № 1408/1971 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална съдебна практика, по силата на която социалноосигурителна организация трябва да предостави на гражданите, пребиваващи в тяхната страна, допълнително обезщетение, чийто размер е равен на разликата между обезщетението, на което те имат право в друга държава членка, и това, на което те биха имали право в държавата членка, на която са граждани.

VIII — Вторият преюдициален въпрос

39. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да установи окончателно дали горепосочената съдебна практика на Ústavní soud е съобразена с принципа на Съюза на недопускане на дискриминация, основана на гражданството и на мястото на пребиваване. Въпреки че спорното обезщетение не представлява двойно зачитане на един и същ период на плащане на вноски, оказва се, както обясних, че съдебната практика на Ústavní soud, на която то се основава, ограничава приложното поле спрямо лицата на това обезщетение до чешките граждани, пребиваващи в своята страна. Следователно става въпрос за допълнително обезщетение, чийто получатели са чешки граждани, които освен това пребивават на чешка територия, което изключва всички останали граждани на Съюза.

40. На първо място ще разгледам последователно двата аспекта на дискриминационното третиране, като отсега мога да изтъкна, че ще бъде направен извод в смисъл на допусната забранена дискриминация. По-нататък с цел да дам полезен отговор на запитващата юрисдикция, ще разгледам имплицитния, но неизбежен въпрос относно свободата на преценка,

7 — Вж. inter alia Решение на Съда от 9 юни 1964 г. по дело Nonnenmacher (92/63, Recueil, стр. 557), Решение на Съда от 9 юли 1980 г. по дело Gravina (807/79, Recueil, стр. 2205, точка 7), Решение на Съда от 25 февруари 1986 г. по дело De Jong (254/84, Recueil, стр. 671, точка 15), Решение на Съда от 5 юли 1988 г. по дело Borowitz (21/87, Recueil, стр. 3715, точка 24), Решение на Съда от 14 декември 1989 г. по дело Dammer (168/88, Recueil, стр. 4553, точка 21), Решение на Съда от 7 февруари 1991 г. по дело Rönfeldt (C-227/89, Recueil, стр. I-323, точка 26), Решение на Съда от 7 юли 1992 г. по дело Singh (C-370/90, Recueil, стр. I-4265, точка 23), Решение на Съда от 28 април 1994 г. по дело Hoorn (C-305/92, Recueil, стр. I-1525, точка 16), Решение на Съда от 5 февруари 2002 г. по дело Kaske (C-277/99, Recueil, стр. I-1261, точка 37).

с която тази юрисдикция разполага при извеждането на последици от евентуален отговор на Съда.

41. Както ще видим по-нататък, фактът, че допълнителното обезщетение е запазено за група граждани, поражда съмнения относно неговата съвместимост с член 3 от Регламент № 1408/71, тълкуван в светлината на член 39 ЕО. Ако наличието на дискриминация бъде потвърдено, би следвало това допълнително обезщетение да се обяви за несъвместимо с правото на Съюза. При все това контекстът, в който възниква настоящото дело, налага да се направят още някои уточнения. Това допълнително обезщетение произтича от съдебна практика на Ústavní soud, който от своя страна дава тълкуване на основно право, с което разширява полето на неговата защита. Съдът трябва да вземе предвид това обстоятелство, поради което предлагам отговор, който е съобразен с контекста на настоящото дело, с оглед по-специално на негативните последици, които би могъл да има отговор на Съда, като посочения по-горе, върху правното положение на г-жа Landtovà.

А — *Твърдените дискриминации*

42. Чешкото правителство, словашкото правителство и Комисията считат, че допълнително обезщетение, като това в конкретния случай, ограничено единствено до чешките граждани, пребиваващи в своята страна, противоречи на принципа на Съюза на недопускане на дискриминация. Те основават по-специално своята позиция на членове 3 и 10 от Регламент № 1408/71, в които е прогласен принципът на равно третиране в областта на социалната сигурност, тълкуван в светлината на член 39 ЕО, който забранява всяка пречка на свободното движение на работниците, водеща до дискриминация.

43. Допуснатата дискриминация била двойна: съдебната практика на Ústavní soud установява като кумулативни условия за получаването на допълнителното обезщетение изискванията за чешко гражданство и за пребиваване в Чешката република. Както ще покажа по-нататък, двете условия, макар и да са предмет на различни правила, противоречат в еднаква степен на правото на Съюза.

1. Дискриминацията, основана на гражданството

44. По силата на член 3 от Регламент № 1408/71 лицата, за които се прилагат разпоредбите на този регламент, имат право да се ползват от законодателството на всяка държава членка при същите условия като нейните граждани. В крайна сметка става въпрос за предписание за недопускане на дискриминация, основана на гражданството, с което в областта на социалната сигурност се уточнява идея, вече намерила отражение в член 39 ЕО. Това правило означава, както правилно посочва Комисията, че държавите членки не могат да приемат мерки, които установяват необосновано разграничаване между

гражданите на Съюза. Следователно не става въпрос за забрана на всяка дискриминация, основана на гражданството, а само на тази, която не е обоснована със специални съображения [8].

45. На първо място е необходимо да се констатира, че спорното допълнително обезщетение е запазено единствено за чешките граждани. Следователно разглежданата мярка води до явна дискриминация. По-нататък следва да се определи дали разликата в третирането е обоснована с обективно и разумно съображение. По този въпрос и въпреки че по своето естество дискриминация, основана на гражданството, може да бъде обоснована единствено при много особени обстоятелства, нито страните по главното производство, нито словашкото правителство или Комисията, са представили релевантни доказателства в полза на едната или другата теза. Единствено Комисията е положила усилия да анализира дискриминационния характер на условието за гражданство, на което трябва да отговаря получателят на допълнителното обезщетение, но нейните доводи се свеждат до констатацията, че мярката е необоснована.

46. Съдебната практика на Ústavní soud явно основава условието за гражданство на текста на член 30 от Хартата на основните права и свободи на Чешката република, в който се посочват единствено „гражданите“. Подобен термин ограничава кръга на носителите на основното право на социалноосигурителни обезщетения до чешките граждани, което обяснява защо въпросното допълнително обезщетение, чието законово основание е изведено от посочената разпоредба, се отнася единствено за тази група лица. Непосредствените правни последици от тази съдебна практика обаче водят до дискриминация, основана на гражданството, която е допустима съгласно правото на Съюза единствено когато е надлежно обоснована. Даденото от Ústavní soud буквално тълкуване, основано на текста на чешката харта, явно не е достатъчно релевантно, за да обоснове разлика в третирането, като разглежданата по главното производство, най-малко от гледна точка на правото на Съюза.

47. Вследствие на това и при липсата на други изтъкнати в производството доводи считам, че приложното поле спрямо лицата на разглежданото допълнително обезщетение представлява дискриминация, лишена от обективна и разумна обосновка.

2. Дискриминацията, основана на мястото на пребиваване

48. Както обясних по-горе, разглежданото допълнително обезщетение изисква неговите получатели да отговарят на допълнително условие: тяхното постоянно пребиваване трябва да е на територията

8 — Вж. inter alia Решение на Съда от 28 юни 1978 г. по дело Kenny (C-1/78, Recueil, стр. 1489), Решение на Съда от 20 януари 2005 г. по дело Laurin Effing (C-302/02, Recueil, стр. I-553) и Решение на Съда от 18 януари 2007 г. по дело Celozzi (C-332/05, Сборник, стр. I-563).

на Чешката република. Запитващата юрисдикция иска да се установи също дали това второ условие е съобразено с установения в Съюза принцип на недопускане на дискриминация.

49. Правото на Съюза подлага условията за пребиваване на различни правила от тези, приложими към клаузата за гражданство. Безспорно член 10 от Регламент № 1408/71 забранява на държавите членки да обвързват предоставянето на социалноосигурително обезщетение с пребиваването на неговия получател на своята територия. При все това както вторичното право, така и практиката на Съда разглеждат условията за пребиваване по-снизходително отколкото клаузите за гражданство. От друга страна, подходът е различен в зависимост от вида обезщетение [9]. Така например член 10 от Регламент № 1408/71 уточнява, че забраната на клаузи за пребиваване се прилага, освен ако в този регламент не е предвидено друго, към парични обезщетения за инвалидност, старост или за преживяло лице, пенсия за трудова злополука или професионална болест и помощи при смърт. Когато разглежданите от Съда условия за пребиваване се прилагат към обезщетения, различни от изброените в посочения член 10, каквито са обезщетенията, независещи от внасянето на социалноосигурителни вноски, правната уредба, служеща като референция, както и интензитетът на контрола са различни.

50. В конкретния случай спорното допълнително обезщетение представлява обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71, доколкото на първо място, то се предоставя в зависимост от наличието на определено в закона положение, независещо от всякаква индивидуална и свободна преценка на личните нужди, и на второ място, то се отнася за един от рисковете, изрично изброени в член 4, параграф 1 от посочения регламент: старост. По-конкретно това е един от рисковете, споменати в член 10, по силата на който спрямо изброените в него обезщетения са забранени клаузите за пребиваване.

51. Въз основа на предходните доводи можем да потвърдим, че условието за пребиваване, наложено с практиката на Ústavní soud, представлява дискриминационна мярка, която може да се приеме за законосъобразна единствено ако бъде обоснована с обективни и разумни съображения. При все това, както изложих в точки 45 и 46 от настоящото заключение, в рамките на производството не са представени никакви доказателства, които да позволят обосноваване на мярката. Освен това наличните доказателства относно условието за пребиваване, са още по-несъстоятелни. За по-голяма изчерпателност ще добавя, че в преписката по делото не са уточнени доводите, които са накарали Ústavní soud да развие своята практика в този смисъл.

52. Следователно при липсата на изтъкнати в рамките на производството мотиви и с оглед на обстоятелствата, при които е въведено условието за пребиваване, считам, че разглежданото допълнително

9 — Вж. inter alia Решение на Съда от 10 ноември 1992 г. по дело Комисия/Белгия (C-326/90, Recueil, стр. I-5517), Решение на Съда от 31 май 2001 г. по дело Leclere и Deaconescu (C-43/99, Recueil, стр. I-4265), Решение на Съда от 16 октомври 2001 г. по дело Stallone (C-212/00, Recueil, стр. I-7625) и Решение на Съда от 7 февруари 2002 г. по дело Kauer (C-28/00, Recueil, стр. I-1343).

обезщетение представлява дискриминационна мярка, лишена от обективна и разумна обосновка.

по начин, който да поправи това положение. Разрешението на проблема, до което достига Ústavní soud, било обусловено и от наличието на международен договор, тоест многократно споменатото чехословашко споразумение. Следователно признатото в крайна сметка допълнително обезщетение било резултат от постигнат по тълкувателен път компромис между гарантирането на основното право и изпълнението на международните задължения на Чешката република.

Б — *Последиците от обявено нарушение на принципа на Съюза на недопускане на дискриминация върху решението, което запитващата юрисдикция предстои да приеме*

53. Отговорът, който предлагам на Съда във връзка с втория въпрос, би бил непълен, ако не бъде придружен от някои уточнения, свързани с твърде специфичния контекст на настоящото дело.

54. В началото и като въведение трябва да отбележа, че както вече посочих, настоящото дело се основава на практика на Ústavní soud относно тълкуването на основното право на социалноосигурителни обезщетения. Тази практика е имала за цел да се избегнат практическите последици от двустранното чехословашко споразумение от 1992 г., в приложение на което чешките граждани, които са работили за словашки работодател към датата на разделянето, спадат към схемата и компетентността на социалноосигурителните власти на Словашката република. Икономическите вреди за другите чешки граждани, спадащи към схемата и компетентността на чешките власти, били дотолкова очевидни, че оправдавали тълкуване на обхвата на член 30 от Хартата на основните права и свободи на Чешката република

55. Безспорно, разглежданият проблем е пряко свързан с класическата дилема, която поставят нормите, обявени за дискриминационни. Възстановяването в рамките на един-единствен правен ред на правно положение, съобразено с принципа на равенство или със забраната за допускане на дискриминация, може да бъде пряка задача на съда, натоварен с контрола на нормата [10]. Този съд може да извърши — и именно в това се състои дилемата — изравняване към „по-високото ниво“, тоест да предостави на всички по-благоприятното положение, или изравняване към „по-ниското ниво“, тоест като премахне по-благоприятното положение за всички. Безспорно в национален контекст законодателят би могъл по принцип да въведе „нова“ норма, която да се различава от двете предходни възможности, като едновременно с това е съобразена със забраната за допускане на дискриминация.

10 — Вж. във връзка с това *González Beilfuss*, M. Tribunal Constitucional y reparación de la discriminación normativa. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2000.

56. При все това преюдициалното запитване, предвидено в член 267 ДФЕС, се отнася до тълкуването или валидността на правото на Съюза, поради което ефективното възстановяване на действието на принципа на равенство с обхвата, определен му от Съда, в правния ред на държавата членка и рамките на конкретния случай е задача на нейните съдебни или законодателни органи. При всички случаи в началото винаги има конкретен съдебен спор, който води до преюдициално запитване и за който отговорът на Съда трябва да бъде в известна степен полезен. Следователно отговорът трябва по принцип да може да повлияе на съдебното решение, което ще бъде постановено.

57. Трудността на настоящото дело е посочена още в направено от Словашката република възражение относно хипотетичния характер на настоящото запитване — възражение, което предложих да бъде отхвърлено.

58. Наистина да се отговори, както предлагам, че разглежданата норма е дискриминационна, при всички случаи би имало последствия с общо значение върху правния ред на държавата членка. Именно в рамките на този правен ред и като се следват подходящи способи, трябва да се сложи край на нормативно положение, обявено за дискриминационно. Отговорът, който следва да се даде на запитващата юрисдикция, не би следвало да се отнася до това дали само съдилищата или пък законодателят, или дори Ústavní soud, трябва да участват в решаването на проблема.

59. При все това също имат значение непосредствените последици на нашия отговор върху разрешаването на спора по главното производство, тъй като от него зависи дали гражданка на Съюза ще може да получи определено обезщетение за старост, което, както става ясно от мотивите на Ústavní soud, стоящи в основата на възникването в съдебната практика на въпросната норма, може да обуславя наличието на достоен жизнен минимум. Правото на Съюза се основава на набор от ценности, които служат като насоки и вдъхновение, и чиято значимост може да повлияе на решенията на неговите институции, в частност на съдебните решения [11].

60. Следователно, както подчертах, отговорът, който предлагам на втория преюдициален въпрос, ще има общо и непосредствено отражение върху правния ред на държавата членка. При все това е ясно, че този отговор не може да има за пряка последица уважаване на претенцията на чешката социалноосигурителна организация. По никакъв начин моето предложение не се състои в това запитващата юрисдикция да приложи норма, за която в същото време твърдя, че има дискриминационен характер. Това, което предлагам, е, при особените обстоятелства на преюдициално запитване като настоящото, националният съдебен орган да не може да счита

11 — Вж. напр. Решение на Съда от 23 октомври 2007 г. по дело Парламент/Комисия (C-403/05, Сборник, стр. I-9045, точка 56), Решение на Съда от 20 май 2008 г. по дело Комисия/Съвет (C-91/05, Сборник, стр. I-3651), Решение на Съда от 3 септември 2008 г. по дело Kadi и Al Barakaat International Foundation/Съвет и Комисия (C-402/05 P и C-415/05 P, Сборник, стр. I-6351, точка 303) и Решение на Съда от 2 март 2010 г. по дело Salahadin Abdulla и др (C-175/08, C-176/08, C-178/08 и C-179/08, Сборник, стр. I-493).

отговора, даден на неговия въпрос, като достатъчно основание за уважаването на претенцията на CSSA.

61. Както отбелязах, правният ред на Съюза се основава на ценности, на които е отредено достатъчно централно значение, за да не се допуснат последици като тази, която току-що посочих. Освен това не може да се отрече, че от известно време Съдът се вдъхновява от тези ценности в конкретния контекст на възстановяване на пълното действие на принципа на равенство.

62. Практиката на Съда ни дава солидни насоки в този смисъл.

63. Така политиките в областта на равенството между мъжете и жените са дали на Съда повод да разгледа последиците, до които води отстраняването на дискриминацията. В Решение по дело Federatie Nederlandse Vakbeweging [12] по повод на дело, свързано с директивите за равенство между мъжете и жените, по-конкретно в областта на социалната сигурност, Съдът обявява, че жените, жертви на дискриминационно третиране, имат право „да бъдат третирани по същия начин *и спрямо тях да се прилага същият режим като мъжете, които се намират в същото положение*, режим, който при липсата на транспонирана [директива] остава единствената валидна референция“ [13]. Това разрешение, възприето в хипотезата на държава, която не е взела мерки за транспонирането на директива, задължава националния съд да отстрани последиците от дискриминацията в конкретен смисъл: като предостави на жените същото третиране като това на привилегированата група. По-нататък Съдът разширява тази доктрина към хипотезите на непряка дискриминация, основана на пола. Така по дело Ruzius-Wilbrink [14] Съдът подчертава, че по аналогия на действията, които се предприемат при наличие на пряка дискриминация, „в случай на непряка дискриминация [...] членовете на по-неблагоприятно третираната група, мъже или жени, имат право *спрямо тях да бъде приложен същият режим като този, който се прилага към по-благоприятно третираната група*“ [15].

64. Необходимо е да се отбележи, че през 1991 г. тази съдебна практика изживява значителен възход, който се дължи не само на директивите в областта на равенството, но и също така на Договора. По същото време Съдът създава правилата, които трябва да следва националната юрисдикция, сезирана с делото по главното производство. В Решение Nimz по дело, свързано с член 141 ЕО (понастоящем член 157 ДФЕС), Съдът приема, че лице, което е жертва на дискриминация, трябва да се ползва от същия статут като лицето, намиращо се в по-благоприятно положение, и добавя, че националният съд, натоварен с прилагането на разпоредбите на правото на Съюза, „е длъжен да гарантира пълното действие на тези мерки, като при необходимост по собствена инициатива оставя неприложена всяка разпоредба на

12 — Решение на Съда от 4 декември 1986 г. по дело Federatie Nederlandse Vakbeweging, 71/85, Recueil, стр. 3855.

13 — Вж. бележка под линия 12, точка 23 (курсивът е мой).

14 — Решение на Съда от 13 декември 1989 г. по дело Ruzius-Wilbrink (C-102/88, Recueil, стр. 4311).

15 — Вж. бележка под линия 14, точка 20 (курсивът е мой).

националното законодателство, която им противоречи, без да е необходимо да изисква или да изчаква отмяната на такава разпоредба по законодателен или друг конституционен ред“ [16].

65. Понастоящем тази съдебна практика е постоянна и установена [17]. Тя може да се обобщи накратко по следния начин: когато юрисдикция констатира, че национална мярка нарушава принципа на Съюза за недопускане на дискриминация, основана на пола, тя е длъжна да разшири приложното поле на по-благоприятното положение, от което се ползват определени лица, към всяко лице, което е подложено на неравно третиране. Няма пречка въпросната държава да предпочете друго разрешение на проблема и да отмени по-благоприятното третиране за всички лица, като по този начин отстрани последиците от дискриминацията посредством изравняване към „по-ниското ниво“. При все това, докато властите не приемат подобно решение, съдебните органи трябва да извършват посоченото разширяване въз основа на правото на Съюза [18].

66. Трудно можем да пренебрегнем факта, че цитираната съдебна практика има за предмет конкретна област, която няма връзка с настоящото дело: политиките на равенство между мъжете и жените, по-специално в сферата на заетостта. При все това тя не се свежда изключително до политиките, свързани с равенството между половете. Съдебната практика Nimz се основава на съображения, които са приложими и в други области на правото на Съюза, включително социалната сигурност и свободното движение на работниците, както ще видим по-нататък.

67. Правната основа на съдебната практика Nimz е член 141 ЕО, който изисква от държавите членки да гарантират прилагането на принципа за равно заплащане на мъжете и жените. В тази разпоредба е отразена волята на законодателя на Съюза да се пребори с особено отблъскващ вид дискриминация, каквато е дискриминацията, основана на пола, в област, в която се пресичат интереси, свързани със социалната защита, като заетостта. В същия този смисъл член 3 от Регламент № 1408/71 забранява също всяка дискриминация, основана на мотив, който има особена тежест в рамките на Съюза: гражданството. Като пример за начина, по който трябва да се отстранява този вид дискриминация, член 12 ЕО забранява изрично, подобно на всички останали разпоредби относно свободата на движение, всяка държавна мярка, основана пряко или косвено на критерия за гражданство. Към това се добавя фактът, че Хартата на основните права на Европейския съюз потвърждава приоритетния характер на борбата срещу различните форми на дискриминация, които тя забранява изрично и поотделно съответно в член 31, параграф 2 и в член 23.

16 — Решение на Съда от 7 февруари 1991 г. по дело Nimz (C-184/89, Recueil, стр. I-297, точка 19).

17 — Вж. inter alia Решение на Съда от 28 септември 1994 г. по дело Avdel Systems (C-408/92, Recueil, стр. I-4435, точки 16 и 17), Решение на Съда от 12 декември 2002 г. по дело Rodríguez Caballero (C-442/00, Recueil, стр. I-11915, точки 42 и 43), Решение на Съда от 7 септември 2006 г. по дело Cordero Alonso (C-81/05, Recueil, стр. I-7569, точки 45 и 46), включително и определения в съответствие с член 104, параграф 3 от Процедурния правилник, като Определение от 16 януари 2008 г. по дело Molinari (съединени дела C-128/07—C-131/07, точка 23).

18 — Относно съдебната практика Nimz вж. *Adinolfi*, A. Common Market Law Review, vol. 29, 1992; *Burragato*, G. „La discriminazione indiretta secondo la Corte di giustizia: oneri probatori e sanzioni“. Rivista italiana di diritto pubblico comunitario, 1993; *Deakin*, S., „Levelling Down Employee Benefits“. The Cambridge Law Journal, vol. 54, 1995 и *More*, G., „Seniority Pay for Part-time Workers“. European Law Review 1991.

68. По този начин член 141 ЕО, а заедно с него съдебната практика Nimz, преследват една от целите, предвидени в член 2 ЕО, според който Общността „има за задача […] да насърчава […] равенство между мъжете и жените“, дори в рамките на „висока степен на заетост и на социална закрила“. Именно тази последна част от изречението, в която се набляга на необходимостта да се достигне определено високо ниво на социална защита, представлява пресечната точка с целите на европейската правна уредба в областта на социалната сигурност. Следователно забраната на дискриминация, основана на гражданството, в областта на социалната сигурност, като разглежданата по настоящото производство, се основава на същите, прогласени от Съюза, ценности за социална защита на работниците като тези, които стоят в основата на забраната на дискриминация, основана на пола, в сферата на заетостта [19].

69. Независимо от гореизложеното също така е вярно, че социалната политика изисква винаги всяко правно положение да бъде взето предвид в глобален аспект и по-специално да се отдели особено внимание на икономическите и финансови характеристики на системите на държавите членки за социалноосигурителни обезщетения и за социална помощ. В случая на правото на Европейския съюз това внимание трябва да се засили още повече, ако това е възможно, тъй като социалните политики на Съюза имат за цел единствено да координират, а не да уеднаквят или хармонизират националните системи за социална сигурност. Ето защо е важно да се намерят разрешения, позволяващи да се постигне равновесие между социалните ценности, които са отразени в принципи като този на недопускане на дискриминация и защитата на автономността и финансовия интегритет на националните схеми за социална сигурност. Тъкмо това е уравновесяването, които осъществява съдебната практика, тъй като, както беше посочено в точка 64 от настоящото заключение, Съдът изисква от националния съд само да отстрани последиците от дискриминацията ad casum, като оставя на законодателя или на конституционния орган на съответната държава грижата да намери общо разрешение на проблема. По този начин Решение по дело Nimz гарантира известно ниво на защита на страната по спора, която е провокирала отговора на съда, като едновременно с това оставя на всяка държава членка грижата да намери общо и окончателно разрешение. В този ред на мисли спрямо дискриминация, основана на гражданството в областта на социалната сигурност, където е необходимо да се вземе предвид общият контекст на всяка национална система за подпомагане, също би могло да се приложи отстраняване ad casum на последиците от дискриминацията, като държавата членка има грижата, посредством предвидените в нейния правен ред законодателни или конституционни производства, да намери по-общо разрешение на проблема.

70. Като заключение и с оглед на това, което ще изложа по-нататък, считам, че

19 — По този въпрос препращам към Решение на Съда от 18 ноември 2007 г. по дело Laval un Partneri (C-341/05, Сборник, стр. I-11767, точки 104 и 105) и Решение на Съда от 11 декември 2007 г. по дело International Transport Workers' Federation и Finnish Seamen's Union, известно като „Viking Line“ (C-438/05, Сборник, стр. I-10779, точка 79), където Съдът, след като извежда на преден план социалните цели на Общността, обявява, че тя „преследва не само икономическа, но и социална цел, [и следователно] правата, произтичащи от разпоредбите на Договора относно свободното движение на стоки, лица, услуги и капитали, трябва да се претеглят спрямо преследваните от социалната политика цели, сред които съгласно член 136, първа алинея ЕО са именно подобряването на условията на живот и труд, така че да се постигне тяхното хармонизиране, докато се осъществява подобряването им, осигуряване на подходяща социална закрила и социален диалог“.

отговорът на настоящия преюдициален въпрос, който поставя проблема за дискриминационния характер на допълнително социалноосигурително обезщетение, трябва да се извлече от съдебната практика Nimz. Тъй като правната основа, целите, ценностите и уравновесяването на интересите са еднакви в двете дела, не виждам пречки по дело като настоящото да се приложи гореизложеният подход.

71. Всъщност след всичко изложено дотук остава да се разгледат отново особените обстоятелства на конкретния случай, доколкото трябва да се реши дали фактът, че проблемът е поставен „обратно“, обуславя по някакъв начин предложения отговор. Както посочих в точки 28—30 от настоящото заключение, лицето, което е сезирало съдилищата, за да сложи край на неравното третиране, не е лице, жертва на дискриминация. Тъкмо обратното, настоящият съдебен спор е провокиран от лицето, поставено в по-благоприятно положение, Marie Landtovà, която е била принудена да сезира съда, тъй като социалноосигурителните органи са отказали да ѝ предоставят допълнително обезщетение.

72. По делото Nimz, подобно на по-голямата част от делата за дискриминация, частноправен субект, жертва на забранено от правото на Съюза дискриминационно третиране, сезира съдилищата, при което Съдът задължава запитващата юрисдикция да приложи спрямо жалбоподателя същия режим като този, от който се ползва привилегированата група. В случай като този на Marie Landtovà, където жалбоподателят се ползва от дискриминационната мярка, запитващата юрисдикция не би могла да разшири ползването от допълнителното обезщетение спрямо лицата, жертви на дискриминация, дори само поради това че те не са страни в производството.

73. Това, което трябва да се направи в случая, е нещо по-скромно и по-необичайно: да не се допусне като непосредствена последица от установения дискриминационен характер на националната норма да се стигне до обосноваване на премахването в конкретния случай на предимството, което законът е признал на субекта, попадащ в приложното поле спрямо лицата на посочената норма. Безспорно това е приложимо, докато Чешката република не въведе обща правна уредба в тази област в съответствие с законодателните или конституционни производства, предвидени в нейния правен ред.

IX — Заключение

74. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на Nejvyšší správní soud, както следва:

„1) Регламент № 1408/1971 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална съдебна практика, по силата на която социалноосигурителна организация трябва да предостави на определени лица и по тяхно искане допълнително обезщетение, чийто размер е равен на разликата между обезщетението, на което те имат право в друга държава членка, и това, на което те биха имали право в държавата членка, на която са граждани.

2) Членове 3 и 10 от Регламент № 1408/71, разглеждани в светлината на член 39 ЕО, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат допълнително социалноосигурително обезщетение с горепосочените характеристики, признато единствено на чешките граждани, които пребивават на територията на Чешката република. Въпреки това при особените обстоятелства на конкретния случай отговорът на предходния въпрос не би могъл да послужи като основание на претенциите на CSSA в рамките на главното производство“.